

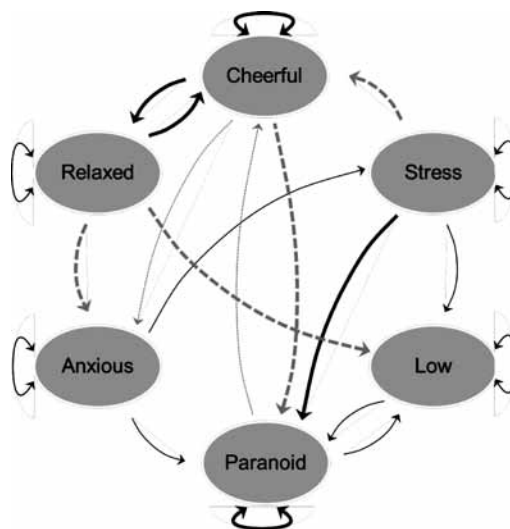
Een nieuw diagnostisch systeem voor de psychiatrie?

Waarom dit artikel? Er is veel kritiek op de tekortkomingen van de huidige categoriale systemen van DSM en ICD. Dit artikel schetst de contouren van een nieuw diagnostisch systeem op basis van zelfkwantificatie met digitale technologie (mHealth).

Centrale vraag Is er een diagnostische benadering mogelijk op basis van mentale mechanismes, die gemakkelijk geïmplementeerd kan worden in de psychiatrie en die een aanvulling biedt op de algemeen bekritiseerde categoriale systemen van DSM en ICD?

Hoe kan dit worden bereikt? Het voorstel is om patiënten uit te rusten met (bestaande) digitale technologie (mHealth) – de experience samplingmethode (ESM) – waarmee zij symptomen en context in kaart kunnen brengen. Gedurende een kleine week wordt patiënten tien keer per dag op willekeurige momenten gevraagd om symptomen en omgeving (stress, gezelschap en activiteiten) kort te beoordelen in een ESM-app op een smart device (tablet of telefoon). Automatische verwerking van gegevens wordt grafisch teruggevoerd, aan patiënt en behandelaar, in de vorm van een circuit van symptomen en omgevingen (figuur 1). Hiermee kan worden gediagnosticeerd: (1) het dynamische circuit van symptomen en omgevingsinvloeden, (2) de respons op behandeling en (3) impliciete reactiepatronen.

FIGUUR 1 Het diagnostisch symptoom-omgevingscircuit: contextuele precisiediagnose met experience sampling methode bij een (gesimuleerde) patiënt, gemeten over 6 dagen. De focus lag op de invloed van stress op symptomen en hoe symptomen met elkaar interacteren. Dikkere lijnen geven sterkere verbanden aan. In de figuur is te zien dat er een sterke positieve wisselwerking bestaat tussen positieve toestanden (cheerful en relaxed) en een negatieve wisselwerking (grijze stippellijn) tussen de (tegengestelde) toestanden van cheerful en paranoia. Stress leidt tot paranoia en heeft een negatieve impact op cheerful. Relaxed vermindert anxious en low mood.

Belangrijkste verbeteringen Wat is de verbetering ten opzichte van DSM en ICD? In de eerste plaats: precisie bij het diagnosticeren van symptomen die elkaar dynamisch beïnvloeden. Stoornissen bestaan niet: er zijn slechts symptomen, die elkaar dynamisch beïnvloeden. Het ESM-symptoom-omgevingscircuit levert precieze geïndividualiseerde informatie over dynamische patronen van psychiatrische problematiek: symptomen veroorzaken elkaar over de tijd en gaan op in een voor iedere persoon unieke ‘kluwen’ van psychiatrische problemen. Dit proces kan met ESM worden gevolgd en in kaart worden gebracht en het kan worden gebruikt voor staging.

In de tweede plaats: meer aandacht voor de context, het diagnosticeren van omgevingsreactiviteit. Een psychiatrische stoornis ontstaat en wisselt voortdurend in interactie met de omgeving – een directe reflectie van de dynamische functie van het brein. Statische DSM- en ICD-categorieën missen dit. ESM diagnosticeert dynamische reactiepatronen tussen symptomen en omgeving en helpt de patiënt inzicht te ontwikkelen in impliciete reactieve processen.

Consequenties voor de toekomst Het systeem biedt empowerment door een collaboratief diagnostisch proces. De eenzijdige passieve diagnostiek van DSM en ICD maakt plaats voor een diagnostiek die de eerste stap van een empowerende behandeling vormt: door zelf de data te verzamelen wordt de patiënt actief betrokken en bewust van zijn of haar persoonlijke dynamiek en reactie op de behandeling.

LITERATUUR

Os J van, Delespaul P, Wigman J, Myin-Germeys I, Wichers M. Beyond DSM and ICD: introducing ‘precision diagnosis’ for psychiatry using momentary assessment technology. *World Psychiatry* 2013; 12: 113-7.

AUTEUR

JIM VAN OS

j.vanos@maastrichtuniversity.nl